

ILDEFONSO FALCONES

SIELUJEN
MAALARI

BAZAR

Ildefonso Falcones

SIELUJEN
MAALARI

Suomentanut Jyrki Lappi-Seppälä

BAZAR

Suomentanut Jyrki Lappi-Seppälä
Espanjankielinen alkuteos *El pintor de almas*

© 2019, Ildefonso Falcones de Sierra

Translated from the original edition of

Penguin Random House Grupo Editorial, Barcelona, 2019

Cover photograph: Pere Vivas Ortiz - TRIANGLE POSTALS /

Casa Batlló – Gaudí – Barcelona (www.casabatllo.es)

Published originally in Spanish by

Penguin Random House Grupo Editorial

Bazar Kustannus on osa

Werner Söderström Osakeyhtiötä

Marseljeesin suomenkieliset sanat (s. 208) Valter Juva

ISBN 978-952-376-095-0

Suomennos © Jyrki Lappi-Seppälä ja Bazar Kustannus

Taitto Jukka Iivarinen / Vitale

Painettu EU:ssa

Alkaessani kirjoittaa tätä teosta olin vielä terve, mutta vakavan sairauden puhkeaminen johti siihen, että viimeisiä sanoja naputellesani tuntui kuin tuhat neulaa olisi pistellyt sormenpäitä. Haluan omistaa kirjani kaikille jotka joutuvat kamppailemaan syöpää vastaan samoin kuin niille, jotka auttavat ja rohkaisevat meitä, pysyvät vierellämme, kärsivät myötämme ja joutuvat joskus myös kohtaamaan epätoivomme. Kiitos.

ENSIMMÄINEN OSA

Barcelona, toukokuussa 1901

Vanhankaupungin kadulla kaikui satojen naisten ja lasten huuto. »Lakko!» »Ovet kiinni!» »Koneet seis!» »Kaihtimet alas!» Katua pitkin eteni yksi lakkopartioista, johon kuului vain naisia. Moni kantoi lasta sylissään tai yritti pidellä tätä tiukasti kädestä, mutta pikkuiset koettivat riuhtoa itsensä irti ja juosta niiden vähän varttuneempien joukkoon, joita ei mikään mahti maailmassa pystynyt pidättelemään. Lakkopartiot etenivät vanhankaupungin kujilla ja huusivat työläisille, kauppiaille ja käsityöläisille, jotka pitivät vielä verstaitaan ja puotejaan avoinna, että kaiken toiminnan oli heti päätyttävä. Naisten heiluttamat kepit ja karahkat saivat useimmat tottelemaan, mutta siellä täällä rikottiin näyteikkunoita ja käytiin nujakkaan.

– Mutta nuohan ovat naisia! huudahti vanhus toisen kerroksen parvekkeelta.

Suoraan hänen alapuolellaan seisoi närkästynyt kauppias, joka oli astunut uhmakkaasti lakkovahtien tielle.

– Anselmo, minä... Kauppias kohotti katseensa parvekkeelle.

Anteeksipyyntö hukkui solvausten ja vihellysten pauhuun. Se kantautui muilta parvekkeilta, joilta ihmiset olivat kurottaneet seuraamaan tapahtumien kulkua. Äänet kuuluivat työläisten ja muiden köyhien kansoittamista ahtaista taloista, joiden rappaus oli haljennut, osittain rapissut, ja seinissä oli laajoja kosteusläikkiä. Kauppias puristi huulensa yhteen, pudisti päätään ja laski metallikaihtimen samalla kun likaiset ja repaleiset pikkupojat iloitsivat

voitosta ja ilkkuivat häntä. Muutamat katselijat naureskelivat hyväntahtoisesti keskenkasvuisten lakkovahtien kujeille, sillä kauppias oli näillä tienoin kaikkea muuta kuin suosittu. Hän valmisti ja myi espadrilloja. Ei antanut luottoa, ei hymyillyt eikä edes tervehtinyt.

Vintiöt jatkoivat pelleilyään, kunnes naisten lakkopartiota seuranneet poliisit olivat melkein kohdalla. Silloin he pinkoivat pakoon ja yhtyivät väenpaljouteen, joka vyöryi eteenpäin pitkin keskiaikaisen Barcelonan pimeitä ja kiemuraisia kujia. Näihin sokkeloihin ei ihana toukokuinen valo päässyt tunkeutumaan, vaan pysähtyi korkeiden talojen kivimuriin. Parvekkeilla ihmiset vaikenivat nähdessään kansalliskaartilaiset, joista toiset etenivät ratsain sapeli vyöllään, ja melkein jokaisella vääristynyt ilme kasvoillaan. Kaartilaiden nykivä liikehdintä ilmensi jännitystä. Kaikki tiesivät, millainen yhteenotto kaartilaisilla oli edessään: heidän velvollisuutensa oli estää laittomien lakkopartioiden toiminta, mutta he eivät olleet valmiita käymään naisten ja lasten kimppuun.

Naisilla ja lapsilla oli ollut aina tärkeä osa Barcelonan työväen vallankumousliikkeen historiassa. Naiset olivat usein kehottaneet miehiään pysymään väkivaltaisten selkkausten ulkopuolella. »Meihin ne ei uskalla kajota, saadaan me omallakin porukalla tehtaantportit kiinni», he selittivät. Sellainen oli tilanne myös nyt, vuoden 1901 toukokuussa, jolloin työläiset olivat vyöryneet kadulle sen jälkeen kun Raitiotieyhtiö oli huhtikuun lopulla irtisanonut koko työväkensä ja palkannut tilalle rikkureita.

Raitiotieläisiä puolustavien ammattiyhdistysten suunnittelema yleislakko ei toteutunut, ja vaikka muutamia väkivaltaisia yhteenottoja oli ollut, kansalliskaarti näytti saaneen tilanteen kaupungissa valvontaansa.

Äkkiä kuului satojen naisten huutoja, kun väkijoukon keskuudessa levisi huhu, että Ramblalla oli nähty ajossa oleva raitiovaunu. Kuultiin sadattelua ja uhkaavia huutoja: »Rikkureita!» »Kusimulkkuja!» »Käykää päälle!»

Naisten lakkopartiot etenivät Carrer de la Portaferrisaa pitkin rivakasti, toiset melkein juoksujalkaa, tulivat Rambla de les Florsille ja ohi Boquerian kauppahallin. Toisin kuin Sant Antoni, Born ja

Concepció, tätä kauppahallia ei ollut rakennettu piirustusten ja suunnitelmien mukaan vaan siten, että kauppiat olivat vaivihkaa vallanneet upeiden kaarikäytävien reunustaman Plaça Sant Josepin. Kun he olivat vähitellen saaneet sen hallintaansa, aukion suojaksi kyhättiin ensi hätään purjekangas- ja tiilikatoksia, ja uuden kauppahallin seinien virkaa saivat toimittaa ympäröivien rakennusten pylväskäytävät. Ramblan keskikorokkeelle riviin sijoitetut, valurautakuvioiden koristellut perinteiset kukkakioskit oli kylläkin suljettu, mutta niiden omistajat seisoivat kädet uhmakkaasti puuskassa valmiina suojelemaan liikkeitään. Barcelonassa kukkia myytiin vain tällä Ramblan katuosuudella. Koko joukko pressulla katettuja kuormarattaita oli pysäköity vierä viereen Boquerian kauppahallin ulkopuolelle, vain parin metrin päähän raitiokiskoista. Hevoset liikehtivät rauhattomasti aistiessaan eteenpäin vierivän naisjoukon metelöinnin. Mutta harvat kiinnittivät huomiota vaukkoileviin hevosiin tai kauppahallissa hädissään ryntäileviin myyjiin ja apupoikiin. Katua pitkin eteni Barcelonan ja Gràcian väliä liikennöivä raitiovaunu, jonka päätepysäkki oli lähellä satamaa Rambla de Santa Mònica.

Monien miesten tavoin myös Dalmau Sala oli kansalliskaartilaisien takaa vaiteliaana seurannut naisten lakkopartion etenemistä vanhankaupungin kujilla. Nyt kun oli tultu Ramblalle, hän sai vaihteeksi nauttia avoimesta katunäkymästä, jossa tosin vallitsi nyt mitä täydellisin sekasorto. Hevosia, rattaita ja torikauppiaita. Ympäriinsä kieppuvia uteliaita sekä poliiseja asettumassa rivistöksi vastapäätä naisten ja lasten ihmismuuria, joka suojasi taakseen kiskoille kerääntyneitä naisia, jotka pyrkivät ketjuna estämään raitiovaunun etenemisen. Dalmaun selkäpiitä karmi katsella, kuinka jotkut naisista nostivat uhmakkaasti lapsensa kansalliskaartilaisien nähtäville. Vähän isommat pitivät kiinni äidin hameenhelmoista ja katselivat silmät selällään puolelta toiselle, kuin etsiäkseen vastausta jota ei kukaan heille tarjonnut, samalla kun keskenkasvuiset pojankollit yrittivät ilmapiiriin innostamina kiusoitella poliiseja.

Vain neljä viisi vuotta aikaisemmin oli Dalmau itse ollut samalla tavalla poliisia härnäämässä. Äiti oli kulkenut hänen takanaan,

huutanut, vaatinut oikeudenmukaisuutta ja yhteiskunnallisia uudistuksia, innostanut poikaansakin kamppailuun, niin kuin kaikki muutkin paikalla olevat naiset, jotka asettivat lapset kulkemaan edellä puolustaakseen aatetta, jota pitivät kalliimpana kuin ruumiillista koskemattomuuttaan.

Naisten taisteluhuudot olivat tälläkin kertaa saattaneet Dalmaun samanlaiseen hurmioon kuin niinä päivinä, jolloin hän itse oli aikanaan uhmannut poliisia. Silloin he kuvittelivat olevansa jumalia. He taistelivat työläisten puolesta! Pariin otteeseen kansalliskaarti tai sotilaat ottivat heidän kanssaan yhteen, mutta tänään ei nähtäisi sellaista, hän tuumi katsellessaan raitiovaunun eteen ryhmittyneitä lakkolaisia. Tänä päivänä ei järjestysvalta hyökkäisi naisten kimppuun. Hän aavisti sen, tiesi sen.

Dalmau huomasi heidät melkein heti: tutut naiset etummaisina, kasvoillaan uhmakas ilme, ikään kuin he vain sen voimalla pystyisivät pysäyttämään Gràcian linjalla ajavan raitiovaunun. Dalmauta hymyilytti. Kuka voisi vastustaa tuollaisia katseita? Siinä olivat Montserrat ja Emma; toinen oli hänen pikkusiskonsa ja toinen tyttöystävä, erottamattomat ystävykset, onnettomien olojen ja työväen taistelun yhteen saattamat. Raitiovaunu lähestyi kello kilisten; Ramblan puunlatvojen siivilöimä auringonvalo sai vaunun teräspyörät ja muut metalliosat välkähtelemään. Pari naista perääntyi, vain muutama, hyvin harva. Dalmau kurkotti katsomaan. Ei hän pelännyt naisten puolesta. Kyllä vaunu pysähtyisi. Äidit ja poliisit jäivät äänettöminä niille sijoilleen. Ilmassa väreili jännitys. Moni katselija pidätteli hengitystään. Raiteilla seisova joukko vaikutti paisuneen, muuttuneen kiinteämmäksi ja sitkeämmäksi, naiset tuntuivat olevan valmiita siihen, että vaunu vyöryisi heidän päälleen.

Mutta se pysähtyi.

Naiset puhkesivat hurraa-huutoihin samalla kun harvat matkustajat, jotka olivat uskaltaneet kapuamaan vaunun avoimeen yläkerrokseen ja nauttimaan siellä auringosta, ryntäilivät portaat alas pötkiäkseen pakoon rikkurikuljettajan ja -rahastajan perässä, jotka olivat loikanneet ulos jo ennen kuin vaunu oli kokonaan pysähtynyt.

Dalmau tarkasteli Montserratia ja Emmaa, jotka hymyilivät nyrkkiin puristettu käsivarsi koholla juhliakseen onnellisina heidän ja toveriensa saavuttamaa voittoa. Minuuttiakaan ei ollut kulunut, kun satojen naisten joukko alkoi painautua raitiovaunua vasten. »Työntäkää!» »Käykää päälle!» Kansalliskaarti yritti puutua asiaan, mutta sen vastassa oli lasten muodostama muuri. Luke-mattomat kädet alkoivat työntää vaunun kylkeä. Ne, jotka eivät ehtineet etujoukkoon, jäivät taemmas sitä suojelemaan.

– Työntäkää! naiset huusivat yhteen ääneen.

– Voimakkaammin!

Vaunu vaappui uhkaavasti telillään.

– Lisää! Vielä, vielä...

Yy, kaa, koo... Mitä enemmän naiset kannustivat toisiaan, sitä vauhdikkaammin vaunu vaappui. Hetken kuluttua sadoista kurkuista kumpusi riemuhuuto juuri ennen kuin vaunu vihdoinkin kaatui. Yleiseen meteliin sekoittui murskautuvan puun narsketta, raudan ryskettä ja tomua, joka kohta peitti alleen niin naiset kuin raitiovaununkin.

Vaunun kaatumista seurannut yleinen äänettömyys katkesi kimeään kiljaisuun:

– Vallankumous – hyvinvointia kaikille!

– Eläköön anarkia!

– Yleislakko!

– Kuolema mustakaavuille!

Lisää työpaikkoja, parempia palkkoja. Uuvuttavan työajan lyhentäminen. Lapsityön lopettaminen. Valta pois kirkolta. Turvallisempaa elämää. Inhimilliset asumisolot. Uskonnollisten sääntökuntien karkottaminen. Terveystieteiden huolto. Uskonnoton kasvatus. Elintarvikkeita kaikkien ulottuville... Tuhannet vaatimukset jyräsivät nyt Barcelonassa, keskellä Rambla de les Florsia ja tavoittivat köyhän kansan, jota kerääntyi yhä lukuisammin osoittamaan suosiotaan työläisnaisille.

Emma ja Montserrat hyppelivät hiestä märkinä ja riemuissaan, kasvot vaunun nostattaman pölyn peitossa. He onnittelivat muita naisia, tovereitaan, ja nojasivat käsivartensa raitiovaunun kylkeä vasten.

Dalmauta suorastaan värisytti katsella noita kahta nuorta naista. Kuinka urheita ja asialleen uskoutuneita! Hän muisti muitakin tilanteita, joissa he olivat rynnänneet ja työläisten äitien ja vaimojen joukossa kadulle puolustamaan milloin mitäkin oikeutettua vaatimusta. Dalmau ei ollut heitä kahtakaan vuotta vanhempi, mutta silti nuo kaksi naista, melkein tyttöjä vielä, aivan kuin juuri naiseus olisi heitä siihen velvoittanut, olivat paljon Dalmauta uskaliampia: he uhmasivat avoimesti kaartilaisia ja heittivät näille herjoja. Ja nyt he kiipesivät raitiovaunun päälle, jonka olivat hetkeä aikaisemmin puskeneet omin käsin kumoon. Dalmau vavahti, kohotti nyrkkiin puristetun kätensä ja yhtyi kiihkoissaan väkijoukon huutamiin iskulauseisiin ja vaatimuksiin.

KUN DALMAU ASTELI PITKIN Passeig de Gràciiaa kohti työpaikkaansa, Bargallópuron reunalla Les Cortsisissa sijaitsevaa keramiikkatehdasta, tunnekuuhu ja sekasorto hallitsivat hänen mieltään ja sulkivat hänen korvansa ulkopuolisilta ääniltä. Dalmau ei päässyt juttelemaan siskonsa ja morsiamensa kanssa, sillä juuri kun hän oli pääsemässä näiden luokse, kansalliskaartilaiden ärtymys oli kasvanut niin suureksi että lakkopartio oli pakko purkaa, ja naiset lapsineen lähtivät juoksemaan eri suuntiin. Olikohan poliisi painanut mieleensä Emman ja Montserratin kasvot? Takuulla! Dalmau tuumi ja hymyili samalla kun astui puusta pudonneen lehden päälle. Kuka voisikaan unohtaa kaksi kumollaan olevan raitiovaunun päälle kavunnutta naista? Mutta nämä olivatkin pian pujahtaneet Boquerian ja Ramblan suuntaan paenneiden naisten joukkoon. Siellä he eivät erottuneet muista naisista, joilla oli yllään nilkkapituinen hame, esiliina ja paita, jonka hihat oli yleensä käärittynyt. Vanhemmat naiset olivat peittäneet päänsä huivilla, useimmiten mustalla. Muut olivat sitoneet hiuksensa nutturalle ja kulkivat avopäin. Nämä olivat kovin toisennäköisiä kuin ne rikkaat ja tyylikkääts naiset, joiden nähtiin käyskentelevän Passeig de Gràcialla.

Joka päivä kun Dalmau kulki jompaankumpaan suuntaan tätä Barcelonan valtakatua, hän huvitteli tarkastelemalla hienoja daameja, jotka tepsuttelivat ylpeinä ympärillään valkoisiin puettuja

lastenhoitajia, hienoja vaunuja ja hevosia. Väitettiin että poven, vyötärön ja takamuksen mitat määrittivät ihanteellisen naiskuvan. Modernismi oli muuttanut perusteellisesti arkkitehtuuria ja muita taiteita, mutta myös naisten muotia, korvaamalla vielä 1800-luvun loppupuolella käytetyt ikaikaisen jäykät vaatekappalet vähitellen uusilla pukineilla, jotka saivat naiset näyttämään eläviltä, kun korsetit korostivat heidän vartalonsa luonnollisia, käärmemäisen kiemuraisia muotoja, etupuolella rintavarustusta ja litteätä vatsaa, selkäpuolella hyökkäävän näköisenä esiin työntyvää takamusta. Kun Dalmaulla oli aikaa, hän istuutui bulevardin penkille ja piirsi hiilenpalalla luonnoksia noista naisista; tosin hän enimmäkseen poisti mielessään vaatteet näiden yltä ja kuvasi heidät alastomina. Hän ei halunnut rajoittua siihen, mistä naisten puvut ja korsetit tarjosivat vain aavistuksen. Jalkaterät, sääret, nilkat. Niin, etenkin sirot ja kapeat nilkat, joissa jänteet näyttivät oudon jousisoittimen kieliltä. Käsivarret ja kämmenet. Ja kaulat! Miksi pitäisi kiinnittää huomio vain kolmeen tekijään, poveen, vyötäröön ja takamukseen. Dalmau olisi mielellään maalannut alastonta naismallia, mutta valitettavasti hänen opettajansa, mestari Manuel Bello oli sen kieltänyt. Alastomia miesmalleja sai maalata, mutta ei naisia. Kun kerran maestro itse ei niitä maalannut, ei myöskään Dalmaun pitänyt niitä maalata. Näiden sääntöjen noudattamatta jättäminen olisi ollut maestron arvovallan uhmaamista, ja sitä Dalmau ei halunnut. Mestari Manuelin asenteen ymmärsi hyvin, kun tiesi millainen hänen vaimonsa oli, Dalmau naureskeli opettajansa selän takana. Poroporvarillinen, taantumuksellinen, katolilainen piintyneintä lajia, aivan kuten miehensäkin. Rouva oli pukeutumisessaan takertunut vuosia sitten vanhentuneeseen muotiin ja käytti edelleen turnyyriä, eräänlaista vyötäisille sidottua kehikkoa, joka sai hameen nousemaan takapuolen päälle kasaantuvaksi kukkulaksi.

– Ihan kuin etana, Dalmau pilaili selostaessaan Emmalle ja Montserratille rouvan vaatepartta. – Eteen on sidottu takapuolesta esiin pistävä kehikko, joka naisen kulkiessa törmää joka paikkaan. Luuletko tosiaan, etten osaa kuvitella millaiselta hän näyttää ilman vaatteita?

Emmaa ja Montserratia nauratti.

– Etkö ole koskaan kaivanut etanaa ulos kuorestaan? Dalmaun sisko kysyi. – Kun laitat sen hyytelökasan päähän tuntosarvién tilalle jotakin nöyhtää, niin siinä sinulla on ilmielävä porvariakka, jolta pursuaa kuolaa suupielestä, niin kuin niiltä kaikilta.

– Hiljaa nyt! Tuohan on iljettävää! Emma valitti ja tuuppasi Monserratin loitommas. – Miksi sinun ylimalkaan täytyy kuvitella muita naisia alastomina? hän kysyi Dalmaulta. – Vai eikö kelpaa se mikä sinulla on kotonasi?

Tämän huomautuksen Montserrat esitti sanojaan venyttäen, viettelevästi ja mairittelevästi.

– Totta ihmeessä kelpaa, Dalmau kuiskasi.

Itse asiassa olikin niin, että lukuun ottamatta pornografisia lehtiä, joita hän selaili opettajalta salaa tutkiakseen alastomia naisvartalaita, Emma oli ainoa nainen joka oli poseerannut hänelle alastomana. Siitä kuultuaan oli myös Montserrat tarjoutunut hänelle alastonmalliksi

– Miten ihmeessä voisin maalata alastomana oman siskoni? Dalmau kysyi.

– Mutta sehän on taidetta, eikö vain? Montserrat intti ja valmistautui riisumaan paitansa, mutta Dalmau esti sen tarttumalla häntä ranteesta. – Kuvat jotka olet maalannut Montserratista ovat ihania! Hän on niin... aistillinen! Sormenpäitään myöten nainen! Kuin jumalatar! Kukaan ei aavistaisi että hän on töissä keittäjänä. Minäkin haluaisin näyttää samanlaiselta, en painokankaita valmistavan tehtaan karkealta työläistyöltä.

Dalmau sulki hetkeksi silmänsä nähdessään, että sisko kiskoi kukallisen hameensa helmaa kuin haluaisi vapautua siitä.

– Tahdon että maalaat minusta samanlaisen, Montserrat vonkasi edelleen.

– Mitähän äitimuori siitä ajattelisi, Dalmau keskeytti.

Montserrat muttristi suutaan ja pudisti alistuneena päätään.

– Ei minun tarvitse maalata sinua alastomana, tiedähän muutenkin että olet yhtä kaunis kuin Emma, Dalmau yritti lohduttaa. – Sinähän saat jokaisen miehen ihastumaan! Kaikki ovat hulluna sinuun, ryömivät jalkojesi juuressa.

Tuona päivänä, raitiovaunun kaatamisen jälkeen, Dalmau palasi myöhässä työpaikalleen, eikä häneltä liennyt aikaa kuvitella Passeig de Gràcialla astelevia porvarisrouvia alastomina. Ei hän myöskään ehtinyt tutkia Barcelonan laajennusosaan, Eixampleen, nousevia modernistisia rakennuksia. Tälle alkuaan kaupunginmuurien ulkopuoliselle alueelle oli turvallisuussyihin vedoten jo vuosisatojen ajan kielletty rakentamista mitään, kunnes 1800-luvulla muurit purettiin ja alettiin pystyttää laajennusalueita. Maestro Bello kirosi modernistia talonrumiluksia, mutta kääri samalla lihavat voitot myymällä lasitettua tiiltä ja keramiikkaa niiden rakentajille.

– Kuulehan poika, tehtailija puolustautui, kun Dalmau kerran uskalsi huomauttaa ristiriidasta, – afäärit on afäärejä.

Totta olikin, että vuoden 1888 Barcelonan maailmannäyttelystä lähtien modernismi oli aiheuttanut eri aloilla, ei pelkästään naisten vaatemuodissa, muutosten vyöryn, jota konservatiivien oli vaikea hyväksyä. Niinpä 1800-luvun viime vuosikymmenellä naiset halusivat vapautua turnyyristä, joka sai heidän näyttämään etanoilta, ja alkoivat käyttää keskiajasta muistuttavia, jäykästä kankaasta valmistettuja leninkejä. Mutta samalla vuosikymmenellä myös arkkitehdit etsivät innoitusta keskiajasta ja pyrkivät ilmentämään Katalonian tuolloista suuruutta. Domènech i Montaner otti käyttöön perinteisiä tekniikoita, joissa turvauduttiin omasta maaperästä löytyviin materiaaleihin, kuten näkyviin jätettyihin raakatiilipintoihin, joita hän käytti esimerkiksi juuri 1888 maailmannäyttelyyn pystytyssä kahvila-ravintolassa, jyhkeässä rintavarustuksin koristelluissa itämaisvaikutteisessa linnassa, johon hän oli kuitenkin suostunut liittämään viisikymmentä alun perin tilatusta sadasta valkeasta vaakunakilvestä, jotka esittivät ravitsemusliikkeen tuotevalikoimaa: giniä juova merimies, jäätelöä syövä neitonen, kaakaota sekoittava keittäjätar...

Kun Puig i Cadafalch pari vuotta myöhemmin otti tehtäväkseen Passeig de Gràcialla sijaitsevan Casa Ametllerin uudistustyöt, hän käytti siinä goottilaisia elementtejä, poikkesi klassismin säännöistä ja symmetriasta ja antoi Barcelonan katukuvaan sen ensimmäisen

monivärisen julkisivun. Samoin kuin Domènech maailmannäyttelyn kahvilaa suunnitellessaan myös Puig leikkeli groteskeilla eläinaiheilla, joilla viitattiin talon omistajan mieliharrastuksiin. Niinpä portinvartijahahmoina olivat koira, kissa, kettu, vuohi, lintu ja sisilisko. Lisäksi nähtiin yksi sammakko lasinpuhaltajana ja toinen nostamassa viinimaljaa; kaksi sikaa muotoilemassa maljakkoa; yksi aasi lukemassa kirjaa ja toinen seuraamassa toimitusta silmälasit nenällään; leijona tähtäilemässä kamerallaan sateensuojan alla seisovaa karhua; kaniini kaatamassa sulaa metallia upokkaaseen ja toinen ojentamassa sille vettä; apina takomassa vasaralla alasinta.

Useiden muiden senaikuisten teosten lailla nämä kaksi rakennusta suorastaan vaativat muutosta, uudenlaista käsitystä arkkitehtuurista. Dalmaun opettajan mukaan ne olivat olleet Antoni Gaudín esikuvia tämän suunnitellessa Barcelonan Carrer del Caspille pystytettävää Casa Calvetia. Hän alkoi irtautua tuotantonsa alkuaikoina, menneen vuosisadan puolella luomiensa teosten historismista ja pyrki kehittämään arkkitehtuuria, jossa materia ilmentäisi liikettä. »Kivetkö muka liikkuisivat?» oli Manuel Bello huudahtanut hämmentynyt ilme kasvoillaan.

– Naiset ja rakennukset, Bello uskoutui eräänä päivänä Dalmaulle, – ovat alkaneet sortua luokastaan, historiastaan, ryhdistään, ylväydestään, ja häpäisseet itsensä; naiset muuttumalla kiemurteleviksi käärmeiksi, ja rakennukset epämääräisen muotoiseksi materiaiksi.

Sitten Bello oli irvistellyt kuin maailmanloppua kauhistellen ja kääntynyt pois päin. Dalmau malttoi mielensä eikä huomauttanut, kuinka juuri käärmeen tavoin kiemurtelevat naiset vetivät häntä puoleensa ja kuinka hän ihaili niitä, jotka saivat takoraudan, kiven ja vieläpä keramiikan ilmentämään liikettä. Kuka muu kuin velho, taikuri, poikkeuksellinen lahjakas henkilö, pystyi näyttämään kuinka kiinteä materia muuttuu nestemäiseksi!

Dalmaun herätti mietteistään tärinä jalkojen alla, kun hänen vieressään hitaasti tiellä etenivät pitkät vankkurit, joita vetävillä neljällä vahvalla työhevoseella oli kookas pää, paksu kaula ja pullea lautaset, vahvat jalat ja tuuheat vuohiskarvat. Kohottaessaan

katseensa hän näki miten vankkureitten kuormaa pursuava takaosa piirtyi vasten tehtaan kahta korkeaa savupiippua ja pääportin päälle sijoitettua, sinisistä ja valkeista kaakelilaatoista koottua kilpeä »Manuel Bello García. Keramiikkatehdas». Portin takana näkyi laajalla alueella vesialtaita, kuivaamoja, varastoja, toimistoja ja uuneja. Kyseessä oli keskikokoinen tehdas, joka valmisti kaakelilaattoja sarjatuotantona, mutta erityistilauksesta myös käsityönä valmistettuja, joita arkkitehdit ja rakennusmestarit olivat tilanneet omiin rakennuksiinsa, tai kauppahuoneet, puodit, apteekit, hotellit ja ravintolat tilojensa ensisijaiseksi koristeeksi.

Dalmaun työnä olikin kaakelikoristeiden piirtäminen. Hän suunnitteli omia malleja, joita valmistettiin sarjatuotantona ja liitettiin tehtaan tuotekuvastoihin, mutta myös kehitteli edelleen kuva-aiheita, joista rakennusmestarit olivat jo hahmotelleet luonnoksia rakennustensa koristeluksi, ja lopulta toteutti myös malleja joista suuret arkkitehdit olivat laatineet valmiit ja yksityiskohtaiset piirustukset.

– Anteeksi, don Manuel...

Dalmau ilmoittautui mestarin työhuoneessa, joka sijaitsi yhdessä tehdasalueen monista rakennuksista, sen toisessa kerroksessa.

– ...mutta vanhassakaupungissa oli täysi kaaos. Mielenosoituksia, poliiseja ryntäämässä päin väkijoukkoa, hän jatkoi asioita hieman paisutellen... – Minun täytyi jäädä suojelemaan äitiä ja siskoa.

– Poika hyvä, täytyy meidän toki pitää naisistamme huolta.

Don Manuel nyökkäsi mahonkipöytänsä takaa. Hänellä oli yllään asiaan kuuluva yksinkertainen mutta moitteeton musta puku ja kaulassaan tummanvihreä kravatti, jossa oli suunnattoman suuri solmu. Leveät ja tuuheat pulisongit yhtyivät niin ikään tuuheisiin viiksiin muodostaen huolellisesti rajatun karvamättään, joka jätti kuitenkin kaulan ja leuan paljaaksi.

– He tarvitsevat meitä. Teit aivan oikein. Ne anarkistit ja liberaarit syöksevät tämän maan perikatoon! Toivottavasti kansalliskaarti on käyttänyt kyllin kovia otteita niitä kohtaan. Kova kovaa vastaan! Sellaisiin hulttioihin tepsii vain kuri! Älä välitä, poikani, ryhdy vain työhösi.

TAIDETTA, RAKKAUTTA JA KUNNIANHIMOA ITSEÄÄN RIKKI REPIVÄN KAUPUNGIN VARJOSSA

Taidemaalari ja keraamikko Dalmau Sala elää köyhää taiteilijaelämää Barcelonassa vuonna 1901. Kaupunki on alkanut jakautua kahtia teollistumisen ja modernisaation myötä. Vauraus kertyy jo entisestään vauraille Antoni Gaudín suunnitteleminen, keramiikalla koristeltujen rakennusten kohotessa taivaalle, ja köyhä työväenluokka joutuu samaan aikaan taistelemaan oikeuksiensa ja tasa-arvoisemman yhteiskunnan puolesta.

Teloitetun anarkistin poika Dalmau on kahden maailman välissä: hänen perheensä ja rakastettunsa Emma ovat työväenluokan kiihkeitä kannattajia, kun taas hänen oppi-isänsä ja työnantajansa don Manuel Bello on konservatiivinen vanhojen arvojen ja uskonnon puolustaja. Kun Dalmaun taide teokset alkavat yhtäkkiä saada mainetta ja hän tapaa jopa kollegansa Pablo Picasson, rikkauksien äärellä seisova maalari joutuu punnitsemaan arvojensa ja periaatteidensa hintaa.

Meren katedraali -kirjallaan maailmanmaineeseen noussut Ildefonso Falcones kuvaa *Sielujen maalari* -kirjassa väkevästi ja elinvoimaisesti taiteellisen sielun kamppailua ympärillä olevan maailman lähestyessä räjähtämispistettä.